

УДК 377.5

Макогін Оксана,
*кандидат педагогічних наук,
методист Львівського коледжу будівництва архітектури та дизайну*
Якимович Тетяна,
*кандидат педагогічних наук, ст..н.сп.,
доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти,
креслення та комп'ютерної графіки
НПУ імені М.П. Драгоманова, м. Львів, Україна*

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА ЯК СИСТЕМНА ВЗАЄМОДІЯ МІЖ КОМПОНЕНТАМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Організацію виробничої практики майбутніх фахівців розглядаємо як системну взаємодію між усіма компонентами професійної підготовки (теоретичною та практичною підготовкою, закладами освіти та базами практики, керівниками практики та практикантами) під час освоєння майбутніми фахівцями досвіду виробничої діяльності.

Ключові слова: *майбутні фахівці, організація виробничої практики, професійна підготовка, теоретична підготовка, практична підготовка.*

Makohin Oksana,
*PhD (pedagogical sciences),
Methodist of Lviv Collegearchitecture and design construction*
Yakymovych Tetiana,
*PhD (pedagogical sciences), Senior Lecturer, Associate Professor of Department
of Theory and Methodology of Technological Education, drawings and computer graphics
M.P. Drahomanov NPU, Lviv, Ukraine*

PRODUCTION PRACTICE AS A SYSTEM INTERACTION BETWEEN THE COMPONENTS OF PROFESSIONAL TRAINING

The place of the practice plays the important role, which is considered to be a future workplace. Today in the course of the vocational practice, the organization of such practices in colleges must be based on the principles of a competent approach and aim at the formation of professionally-oriented knowledge, forming the basis for professional competence.

Key words: *future specialists, organization of industrial practice vocational training, theoretical training, practical training.*

Сучасна економіка потребує фахівців, готових до швидкого і якісного освоєння виробничих процесів, здатних практично вирішувати поставлені перед ними професійні завдання. Тому оновлення вищої освіти вимагає суттєвих змін усіх складових процесу підготовки, зокрема виробничої практики студентів, завданням якої є формування основ досвіду професійної діяльності та скорочення термінів адаптації молодого спеціаліста до вимог професійної діяльності.

Нормативно-правовою базою, відповідно до якої здійснюється освітній процес у коледжах, є закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), постанова Кабінету Міністрів України «Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (2015 р.), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.

(2013 р.), Концепція розвитку професійної освіти в Україні 2010–2020 рр. (2009 р.) та ін. Основним документом щодо проходження практики є Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (1993 р.) [6].

Проблеми організації виробничої практики досліджували В. Багрій, Н. Загряжкіна, Ю. Земліна, Н. Котенко, К. Михасюк, М. Пальчук, Т. Попова, А. Слюта, Л. Тархан, Н. Хмілярчук та інші. Але особливості притаманні процесу виробничої практики під час професійної підготовки майбутніх фахівців в сучасних умовах потребують постійного дослідження.

Мета статті: проаналізувати сучасні погляди науковців на проблему виробничої практики.

Практика – невід’ємна частина навчального процесу, що забезпечує поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю. Практика (з грецької – справа, діяльність, учинок) – поняття, що розкриває своєрідний вид активності людського світовідношення, філософське витлумачення якого тяжіє або до універсалізму (коли практика поєднує вчинково-моральні, пізнавальні та етичні характеристики), або до локалізації чуттєво [8].

Практика – одна з провідних складових фахової підготовки будь-якого спеціаліста. Вона дає змогу майбутньому фахівцю фактично спробувати свої сили в обраній професії, навчитися використовувати у своїй професійній практиці знання, отримані в теоретичному курсі.

За енциклопедією професійної освіти, практика – це складова частина навчально-виховного процесу, передбачена навчальними планами і програмами, яка організовується в реальних виробничих умовах (або наближених до них) з метою формування в студентів уявлення про конкретну професійну сферу, набуття практичних знань, навичок та вмінь, набуття досвіду самостійної роботи за обраною професією.

На думку Ю. Земліної [3, с. 57] термін «практична підготовка» використовують для дефініції навчання як складової частини фахової освіти, що відзеркалює закономірності змісту, методи і форми організації процесу формування умінь і навичок, який цілеспрямований на формування здатності студентів до кваліфікованої виробничої діяльності за обраною спеціальністю. Практику розглядають як навчання праці, освоєння різних видів діяльності у процесі самої діяльності [2, с. 66]

Практична підготовка студентів - система заходів, спрямована на формування молодого фахівця як соціально адаптованої і соціально відповідальної особистості. Це передусім такі характеристики: а) прикладні теоретичні знання та вміння оцінювати й виконувати ситуативні завдання; б) досвід роботи у вигляді навичок постановки і розв’язання реальної виробничої проблеми, набутий у процесі практики під час навчання; в) особистісні якості: ефективне спілкування, уміння працювати в команді, самостійне прийняття рішень, лідерський потенціал, самопрезентація, прагнення до розвитку, набуті і розвинені завдяки активній громадянській позиції під час навчання [9, с. 206]. Практика – це одна з форм виробничого навчання студентів [7].

Практика є «складовою навчального процесу, це одна із форм практичної підготовки майбутніх фахівців. Вона виступає як основа пізнання, доповнює та

узагальнює теоретичні надбання студентів, забезпечує практичне пізнання закономірностей, принципів професійної діяльності, володіння її методами планування, організації та виконання» [1, с. 51].

Мета практичної підготовки – формування професійних умінь та особистісних якостей, необхідних працівнику відповідно до його кваліфікаційної характеристики та професійних ролей.

За змістом і метою виробнича практика студентів поділяється на технологічну; професійну, переддипломну. Метою технологічної практики є ознайомлення студентів-практикантів безпосередньо на підприємствах, організаціях, установах, з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, професійна практика передбачає узагальнення та вдосконалення знань, практичних умінь і навичок, переддипломна практика є завершальним етапом навчання і проводиться з метою збору матеріалів до дипломної роботи.

Практика студентів – це сумісна ланка теоретичного навчання та майбутньої фахової діяльності, до якої студенти готуються завдяки низці практичних, лабораторних занять, семінарських, що дають змогу їм отримати навички фахової діяльності. Запропонований висновок доцільно проілюструвати схемою місця практичної підготовки студентів в освітньому процесі. Суть виробничого навчання полягає в поетапному об'єднанні різних видів практики, необхідних для повноцінного формування фахової компетентності майбутніх фахівців, в один цикл [4, с. 78].

Виробничу практику як різновид навчальних занять будують у формі самостійної реалізації студентом в умовах виробництва визначених програмою реальних облікових і управлінських завдань. Виробнича практика як вид навчального процесу підкоряється загальним закономірностям педагогіки, але її проведення в умовах жорсткого ритму підприємства, необхідність компромісу між вимогами підприємства і навчальним процесом потребують спеціальних педагогічних досліджень [7].

Науковець Т. Попова [5], аналізуючи виробниче навчання як неодмінну складову практичної підготовки фахівця, як самостійну форму виробничого навчання, у процесі якої студенти в умовах конкретного виробництва виконують фактичні виробничі завдання згідно навчальної програми, визнає її ціль, завдання (підготовка студентів до випускних кваліфікаційних іспитів і до самостійної продуктивної кваліфікованої праці в умовах сучасного виробництва), функції (освітньо-розвивальну, виховну, стимулюючу, аналітико-рефлексивну) і форми проведення (бригадну, індивідуальну) [5].

На основі аналізу нормативно-довідкових джерел та наукових досліджень було виявлено, що виробничу практику трактують як: освоєння професійного досвіду, виробнича діяльність, вид професійної підготовки, складова освітньої програми, етап професійної підготовки, частина навчального процесу, компонент навчання, форма навчання, характеристика навчання.

На нашу думку, виробнича практика – це інтеграційний вид фахової підготовки майбутніх, під час якої вони вивчають систему виробництва та освоюють досвід виробничої діяльності. Для успішної роботи та кінцевого процесу навчання необхідний безпосередній зв'язок теоретичного навчання і виробничої практики. Практичні уміння і навички у студентів формуються на

основі знань, що набуваються та вдосконалюються під час практичного навчання. Це передбачає необхідність, по-перше, вивчення професійних дисциплін і виробничого навчання, по-друге, висококваліфікованих майстрів виробничого навчання, по-третє, наявність тісних взаємовідносин з виробництвом.

Отож, організацію виробничої практики майбутніх фахівців розглядаємо як системну взаємодію між усіма компонентами професійної підготовки (теоретичною та практичною, закладами освіти та базами практики, керівниками практики та практикантами) під час освоєння майбутніми фахівцями досвіду виробничої діяльності. Мета виробничої практики – опанування практикантами сучасними методами та формами праці, отримання знань, фахових умінь і навичок для виконання конкретної роботи в реальних умовах.

Список використаних джерел:

1. Багрій В. Н. *Формування професійних вмінь майбутніх соціальних педагогів у процесі педагогічної практики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2010. 232 с.*
2. Глузман Н. А. *Історія розвитку педагогічної практики в системі вищої освіти майбутніх педагогів. Сучасна початкова освіта: вектори розвитку: спец. вип., присвячений 80-річчю ун-ту: зб. наук. пр. Бердянськ: БДПУ, 2012. С. 65–87.*
3. Земліна Ю. В. *Формування професійної готовності майбутніх фахівців з туризму в процесі навчально-виробничої практики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2014. 340 с.*
4. Михасюк К. В. *Особливості моніторингу якості практичної підготовки в коледжі студентів економічних спеціальностей. Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ. 2015. Вип. 1. С. 124–130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppog_2015_1_18.*
5. Попова Т. І. *Виробнича практика у професійно-технічних училищах швейного профілю: історико-педагогічний аспект: моногр. Харків: Українська інж.-пед. академія, 2006. 181 с.*
6. *Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: Наказ М-ва освіти і науки України № 351 від 20.12.94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93> (дата звернення: 02.01.2019).*
7. Слюта А. М., Лукаш О. В. *Методичні проблеми формування системної діяльності студентів-екологів у процесі виробничої практики. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Сер.: Психолого-педагогічні науки. 2013. № 2. С. 101–104.*
8. *Філософський енциклопедичний словник. Київ: «Абрис», 2002. С. 512.*
9. Чебукіна В. Ф. *Особливості організації практичної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах I–II рівня акредитації. Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. 2013. Вип. 3(4) С. 204–211.*